

SUDAN

Lega in površje

Sudan leži v severni Afriki, na prehodu 'bele' Afrike v 'črno'. Severni del države leži v Sahari: zahodno od Nila je Libijska puščava, med Nilom in Rdečim morjem pa Nubijska puščava; ta se na V dvigne v razčlenjeno gorovje na obrobju Rdečemorskega tektonskega jarka. Libijska puščava je skoraj ravna, gruščnata in ponekod peščena. Proti jugu se neopazno dvigne v nekoliko višje ravnike Kordofana iz mezozojskih peščenjakov, nad njimi pa so posamični osamelci in na zahodno gorovje Darfur iz starih kristalinskih kamnin z mlajšim vulkanskim gorovjem Djabal Marra.

V južnem Sudanu je obsežna kotlina ob zgornjem Nilu, po nastanku podobna Čadski kotlini. Na severu jo omejuje Kordofan, na jugu jo Azandski prag loči od Kongovske kotline, na vzhodu pa sega do Etiopskega višavja . V osrednjem delu je zapolnjena s terciarnimi in kvartarnimi naplavinami Belega Nila in pritokov; ti zaradi neznatnega strmca zastajajo močvirju Sudd. Na skrajnem jugu sega Sudan v najsevernejše odrastke Vzhodnoarfiškega višavja ob meji z Ugando.

Podnebje in rastje

Na severu je puščavsko z visokimi temperaturami vse leto, velikimi dnevnimi temperaturnimi nihanji in majhnimi količinami padavin, to je manj kot 50 mm. Proti jugu podnebje postopoma prehaja v savansko; količina padavin se povečuje, prav tako deževna doba.

Sudan meri od severa proti jugu okoli 2100 km in obsega več podnebnih, talnih in rastlinskih pasov. Rastje je na severu puščava, prti jugu prek polpuščave prehaja v nizkotravno savano; ta se začinja v Kordofanu. Južneje je visokotravna savana z galerijskimi gozdovi ob rekah, na skrajnem jugu tropski deževni gozd.. Sudd je največje močvirje v Afriki; večino površin preraščajo papirus, trstiščje in druge

vodne rastline, v sušni dobi pa se močvirje spremeni v obsežne pašnike.

Vode

Od juga proti severu teče Nil, ki nastane iz dveh povirnih delov. Beli Nil izvira v Vzhodnoafriškem višavju in teče v južnem Sudanu skozi močvirje Sudd, kjer so med deževno dobo velike poplave. Reka ima neznameniten strmec, tako da zaradi močnega izhlapevanja v močvirju izgubi skoraj polovico vode. Večina vode priteka iz Etiopskega višavja po Modrem Nilu, Sobatu, Atbari in drugih pritokih. Visoke vode trajajo od konca julija do sredine oktobra.

Leta 1978 so začeli graditi 350 km dolg prekop Jonglei, s katerim bi povečali pretok Belega Nila, vendar ga zaradi državljanske vojne niso nikoli dokončali.

Prebivalstvo

Naravni prirastek se v Sudanu vse hitreje povečuje, predvsem zaradi znižanja smrtnosti.

Sudan ima zelo raznoliko prebivalstvo. V severnem in srednjih delih živijo v državi prevladujoči sudanski Arabci (49%), poleg njih živijo pa še Nubijci (8%) v dolini ob srednjem Nilu, ob Rdečem morju in reki Atbari kušitski Bedži (6%) in v Darfuju sudanski Furi (2%). Vsa omenjena ljudstva so večinoma sprejela islam, vendar ohranila svoj jezik in kulturo.

Na jugu živijo nilotska ljudstva, črnsko, nemuslimansko prebivalstvo, ki se že od leta 1956 odločno upira nadvladi muslimanov.

Najštevilčnejši so živinorejski Dinki zahodno od Belega Nila (12%) in Neurji med Belim Nilom in Sobatom (5%). Zelo velike so kulturne, verske in jezikovne razlike med muslimanskim prebivalstvom na severu, kjer je okoli 15% nomadov in črnskim poljedelskim prebivalstvom na jugu; to se kaže tudi v dolgoletni državni vojni.

V Sudanu je zelo veliko beguncev. Maja 1998 je bilo okoli 4 milijone notranjih beguncev (državlanske vojne, suše) in 414.000 beguncev iz sosednjih držav.

Močno je preseljevanje v večja mesta, predvsem v Kartum; tam so zrasla velika barakarska naselja.

Državna ureditev

Po ustavi, veljavni od 30.6. 1998, je Sudan predsedniška republika. Državo vodita vojaška vlada in začasna Narodna skupščina s 400 poslanci, večinoma iz vladajoče Narodne islamske fronte.

Zgodovina

Ozemlje Sudana ima zelo obširno zgodovino. Najprej so pokrajine v državi spadale pod Egipt. Kasneje jo je osvojil Mohamed Alij

Gospodarstvo

Sudan je izrazito kmetijska država. Vse od 70. let se gospodarstvo ne more izvleči iz dolgotrajne krize, sprva zaradi par zgrešenih projektov kasneje zaradi hude suše in zaradi državljskih vojn.

Kmetijstvo

Sudan ima dobrih 5% površine njiv in trajnih nasadov, travnikov in pašnikov pa 46%. Obdelovalnih površin ni mogoče bistveno razširiti, ker primanjkuje vode za umetno namakanje. S kmetijstvom se ukvarja 68% delovne sile.

V državi sta dva ločena načina kmetovanja; samooskrbno kmetijstvo na območjih z omejenimi možnostmi za umetno namakanje in na nenamakanih površinah; tam za lastno prehrano pridelujejo proso, arašide, dataljne, ... ; drugo je sodobno tržno usmerjeno kmetijstvo na umetno namakanih površinah, posebej v pokrajini Gezira, kjer pridelujejo bombaž, sladkorni trst, arašide, sadje in povrtnino. Na obsežnih savanskih in polpuščavskih območjih je živinoreja najpomembnejša gospodarska dejavnost predvsem reja goveda, ovac, koz in kamel.

Poleg bombaža je za izvoz pomembno še pridelovanje arašidov, pridelek sladkorja pa je v celoti namenjen domačemu trgu.

Industrija

Je skromno razvita in večinoma v državni lasti. Najpomembnejše so živilska (rastlinska olja, sladkor, brezalkoholne pijače), tekstilna (predelava bombaža), tobačna industrija, industrija gradbenega materiala in nahajališče zlata v hribovjih ob Rdečem morju – izkoriščajo jih že iz faraonskih časov.